

KI TÉCÉ

„Emlékezz arra, amit tett neked Amálék az úton”

KI TÉCÉ Hetiszakasz tartalma כִּי-תִזַן

A Tóra 613 parancsolatából (micvájából) 74 ebben a hetiszakaszunkban található. Többek között a szép fogolynőre, az elsőszülöttek örökösödési jogaira, a konok és rebellis fiúra, a halottak eltemetésére és méltóságára, az elveszett tárgyak visszaszolgáltatására vonatkozó törvények; további törvények, hogy az anyamadarat el kell hessegetni, mielőtt elvinnék a fiókáját; hogy kötelességünk védőkorrallal védeni házunk tetejét, valamint a **kilájim** (tiltott növényi és állati hibridek) különféle formái. Felsorolásra kerül, hogy milyen bírósági eljárást kell alkalmazni és milyen büntetést kell kiróni: házasságtörés esetén; ha egy hajadont megerőszakolnak, vagy elcsábítanak; vagy ha egy férj alaptalanul hűtlenséggel vádolja meg a feleségét. Ebben a hetiszakaszban olvashatunk arról a tilalomról, hogy ki nem házasodhatnak zsidóval: a fattyú, a **moabita** vagy **ammonita** származású férfi, az első vagy második generációs **edomita** vagy egyiptomi. Itt szerepel a prostitúció tilalma is.

Olvashatunk a következő rendelkezésekről: a katonai tábor tisztaságának előírásairól, a szökött rabszolga kiszolgáltatásának tilalmáról, a bérmunkás időben való kifizetésének kötelezettségéről, az adósokkal való helyes bánásmód kérdéseiről és a kamatszédés tilalmáról, valamint a **39 korbácsütésről**, amely egy tórai tilalom áthágásáért jár. A Tóra ebben a hetiszakaszban rendelkezik a válás törvényeiről is, melyekből több, házasságkötéssel kapcsolatos törvény is származik. Megismerkedhetünk a **jibumra avagy „levirátus”** -ra vonatkozó törvényre: amikor egy gyermektelenül elhunyt férfi fivére elveszi testvére megözvegyült feleségét, valamint itt olvashatunk a **chálícáról** („a saru lehúzása”): arról az esetről, amikor a felek nem óhajtják a sógorházasságot.

Ki Técé hetiszakasza egy felszólítással fejeződik be: „**Emlékezzél meg arról, amit Amálék tett veled az úton, midőn kivonultatok Egyiptomból!**”

„613” Utolsó parancsolat

Az, hogy a Tórában 613 parancsolat található, közismert tény. Sokan tudják azt is, hogy a „szaporodjatok és sokasodjatok” az első micva, ami Mózes öt könyvében szerepel. De azt, hogy mi az utolsó parancs, csak nagyon kevesen tudják.

A Tóra 613., utolsó parancsolata így szól, „**És most írjátok föl magatoknak ezt az éneket és tanítsd meg rá Izrael fiait, tedd azt a szájukba, hogy legyen számomra ez ének tanúnak Izrael fiai ellen**”. Rási, Náchmanidész és más bölcsek magyarázata szerint e parancsolat lényege, hogy a felszólítás után nem sokkal következő Háázinu szakaszban található dalt kötelessége minden zsidónak lemásolni. A Talmud magyarázata szerint azonban a felszólítás az egész Tórára vonatkozik, mert az csak akkor lehet „tanú Izrael fiai ellen”, ha az összes parancsolatot tartalmazza. Maimonidész is azon az állásponton volt, hogy nem csak a Háázinu szakaszt, hanem Mózes mind az öt könyvét, a maga teljességében kell lemásolni, mert a Talmud rendelkezése értelmében tilos csupán egy-egy szakaszt lemásolni a Tórából, mindig a teljes tekerestet kell leírni.

Az első zsidó, aki teljesítette ezt a parancsot, természetesen maga Mózes volt, nem sokkal a halála előtt.

HETISZAKASZ

KI TÉCÉ - (כי-תצא)

Mint tudjuk, egy frissen házasodott férj az esküvő utáni évben nem köteles bevonulni a hadseregbe. Így olvashatjuk a hetiszakaszban is. Egyszer megkérdeztek egy újdonsült férjet, hogy miért nem vonult be, hogy harcoljon a háborúban. Ő így felelt: „Elég nekem az a háború, amit otthon kell megívnom...”

Hetiszakaszunk a következő kérdésre keresi a választ: Milyen helyzetben megengedett a válás? Ezzel kapcsolatban a következő mondatot olvashatjuk: „Ha nem nyeri el tetszését, ha valamilyen szemérmetlen dolgot talál benne”. Ebben az esetben megengedett a válás. Ha a dolog mélyére ásunk, három különböző véleményt találunk a válás elfogadható indokairól: Rabbi Akiva mondta: „Ha talált valakit, aki még nála is tetszetősebb, elválhat” – ahogy az idézett mondatban áll: „Ha nem nyeri el tetszését”. Bét Hilél mondja: „Az, hogy már nem tetszik neki, még nem elégséges ok a váláshoz. Ahhoz oda kell égetnie az ételt”. Más szóval, ha a feleség nem látja el megfelelően a háztartást, különösen, ha ezt férje bosszantására teszi, akkor el lehet válni tőle. Bét Sámáj mondja: „Az, hogy a feleség miként vezeti a háztartást, nem lehet válóok, az pedig, hogy milyen szép, pláne nem lehet az. Az egyetlen elfogadható indok az, hogy ha valamilyen, a zsidó joggal összefüggő probléma jelentkezik a házasságban, ahogy áll: 'ha valamilyen szemérmetlen dolgot talál benne'. Ha a feleség tiltott módon viselkedik, akkor lehet elválni tőle.”

Végül a törvényt nem Rabbi Akiva véleménye szerint határozták meg, tehát egy szebb nő nem lehet indok a válásra, és nem is Bét Sámájt követve, aki szerint valamilyen vallási törvény áthágása lehet csak válóok. A törvényt Bét Hilél követi, tehát az „odaégetett étel” lehet megfelelő indok a válásra. Ezzel együtt bölcseink azt ajánlják, hogy egy férj ne siesse el a válást első feleségétől, mert akkor még Isten oltára is könnyeket hullat.

A házasság és válás témaköre valójában sokkal tágabb, mint csupán a férfi és a nő közötti kapcsolat. Tanulhatunk belőle az ember e világban betöltött küldetéséről is. Mindenki keresi az élet értelmét és felteszi magának a kérdést: „Mi a küldetésem a világban? Hol van az a hely, ahol a leghatékonyabb lehetek, ahol a legtöbbet tudom adni?” A lélek is keresi a párját, azaz azt a helyet, amely a legmegfelelőbb a számára. Ha valaki már egy olyan helyen dolgozik, ahol képes a világ és a környezete jobbra tételére, akkor bizonyára azon a helyen található, ahová küldetése szólítja, ahová az Örökkévaló szánta a lelkét ebben a világban, hiszen minden az isteni gondviseléstől függ, ahogy Dávid király mondja a zsoltárokban: „Az Örökkévalótól szilárdították meg a férfi lépteit”.

Tegyük fel, hogy egyszer valakinek elege lesz a munkahelyéből és elhatározza, hogy felmond. Talán évtizedekig, talán csak rövidebb ideig, de azon a helyen ért el sikereket és vált a világ hasznára, most azonban úgy érzi, hogy váltani szeretne és valami újabb, érdekesebb dologba fogna. Ez megtörténhet egy egyébként sikeres tanárral, akinek elege lesz az alacsony fizetésből vagy egy mindenki által tisztelt cégvezetővel, aki már nem bírja a munkájával járó feszültséget. Mi történik, ha hirtelen feltűnik egy kedvezőbb ajánlat? Vajon elhagyhatja-e az ember azt a munkahelyet, ahol mindaddig képes volt jobbra tenni a világot? Itt is érdemes a fenti véleményekre tekinteni. Bét Sámáj volt a legszigorúbb. Szerinte, ha valaki olyan munkahelyre került, ahol betölti küldetését, akkor semmilyen indok miatt sem hagyhatja el azt az állást egy kedvezőbb ajánlat kedvéért. Mindenképpen folytatnia kell a jelenlegi munkáját, még ha nagy nehézségekkel is kell szembenéznie. Egyetlen indok lehet elfogadható: „ha valamilyen szemérmetlen dolgot talál benne”, tehát, ha valamilyen vallási törvénnyel összefüggő probléma merül fel. E véleménnyel szemben áll Rabbi Akiva, aki a legmegengedőbb álláspontot képviseli. Ő úgy véli, hogy ha valaki elvesztette az érdeklődését a jelenlegi munkája iránt és kap egy kedvezőbb, érdekesebb ajánlatot, ami „még nála is tetszetősebb” és amihez nagyobb kedvet érez, akkor nyugodtan elfogadhatja. Bét Hilél véleménye valahol középen helyezkedik el, mert úgy véli, hogy csak amiatt, mert esetleg elszállt a lelkesedésünk és más munkakör kezdett érdekelni, nem szabad elhagyni a küldetésünknek bizonyult munkát. A lelki küldetésünkről van itt szó, ne efféle indokok alapján döntsünk tehát. Ha a jelenlegi helyén valaki hatékonyan tudja betölteni feladatát, mellyel jobbra teszi a világot, semmivel sem igazolhatja a munkahelyváltást, még akkor sem, ha elege van az aktuális állásából. Mikor dönthet akkor mégis a felmondás mellett? Ha „odaég az étel”, azaz amikor a körülmények már annyira nyomasztóak, hogy romlik az ember hatékonysága, munkájának minősége. Ilyen esetben ott lehet hagyni a küldetésnek bizonyult munkát.

A törvényt Bét Hilél véleményét követve fektették le, de ha csak egy mód van rá, igyekeznünk kell Bét Sámáj útját követni. Próbáljunk kitartani azon munkahely mellett, ahol betöltjük az e világban ránk szabott küldetésünket. Ha mindent megteszünk ezért és megvalósítjuk azt, amiért a világra születünk, minden bizonnyal nagy sikerre számíthatunk!

Chaim Shaul Glitzenstein Rabbi

KI TÉCÉ - (כי תצא)

HETI SZIDRA

MENEDÉKJOG A SZÖKÖTT RABSZOLGÁNAK

Szakaszunk nagy számú és sokrétű micvái közül nem könnyű közös nevezőt találni. Talán nincs is közös nevező, hanem csak egy ún. „gyűjtőszakasz”, ahol az egyén és a közösség micváit, kötelezettségeit és tilalmait tárgyalja a Tóra.

Ha mégis kiválasztunk egy egyedi micvát, ez olyan lesz, amely egyrészt kevésbé ismert, másrészt pedig – hosszú-hosszú szünet után – éppen az elmúlt hatvan évben lett realizálva, Izrael állama megalakulása óta.

Miről is van szó?

Arról a maga idejében forradalmi parancsról, amely kötelezte a zsidó embert – személyt és közösséget egyaránt – menedékjogot adni a szökött rabszolgának és nem kiszolgáltatni őt „jogos” tulajdonosának. Abban az időben, amikor a rabszolgák gazdájuk vagyonának szerves részét képezték – a társadalmi rend felforgatását jelentette ez a magában álló micva, melynek neve „**Lo Tászgir!**” – Ne szolgáltasd ki!

Nem csoda, hogy a történelem folyamán a népek szemében a zsidók egy „furcsa madár” szerepét töltötték be. Ez a Tóra által elrendelt „másság”, természetesen kivívta a népek antagonizmusát, amely gyakran gyilkos dühvel támadt a „más” zsidókra. Itt persze nemcsak a más öltözetről, nyelvről és étkezési szokásokról van szó – hanem a jelen micva esetében egy húsbavágó és nagy anyagi horderejű dologról.

Hogy jönnek ezek a büdös zsidók szabadon bocsátani egy rabszolgát, ha a gazda véletlenül kiütötte egyik fogát? – kérdezték a **gázai, tyrusi, alexandriai, aleppói** és... **római** rabszolgapiacokon. Lehet, hogy tudták, hogy ez a Tóra utasítása (**2 Mózes, 21, 27**) és lehet, hogy nem tudták, mindenesetre ezek a „hülye zsidók” kötözni való bolondok voltak a népek szemében. (*Hadd mondjuk el zárójelben: a Tóra ezen utasítása a nem-zsidó, kanaánita rabszolgára vonatkozott. Őt kellett azonnali hatállyal szabadon engedni, ha a gazda mérgében kiütötte egy fogát, vagy megsértette valamelyik más testrészét.*)

Szakaszunkban a Tóra lép még egyet. Íme: „**Ne szolgáltasd ki urának a (rab)szolgát, aki hozzád menekül (külföldről), gazdája elől! Veled lakjék, közötted, azon a helyen, amit választ magának, városaid közül, ahol jól érzi magát, ne nyomorgasd (szekáld) őt!**” (**5 Mózes, 23, 16-17**).

A kis zsidó nép, egy csepp a népek tengerében, nem volt képes egy tollvonással megszüntetni a rabszolgatartást. Azonban ez a micva hatalmas pofon volt a rabszolgatartó ideológia képviselőinek. Menedékjog olyan embereknek, akik gazdáiknál még pária számba sem mentek - ennél nagyobb kihívást elképzelni is nehéz. **Hammurabi** törvényei halálbüntetést írnak elő annak, aki egy szökött rabszolgát rejteget. Nyomravezetője, vagyis aki kiszolgáltatja őt urának – magas pénzjutalmat kapott. Nem hiába volt az egyik római vádpont rabbi **Elázár ben Pártá** ellen – a **Bar Kochba** lázadás levereése után – hogy szabadon engedte rabszolgáit (**Ávodá Zára, 17, b**). A pogányok szemében ez főbenjáró vétek volt.

HETI SZIDRA

כִּי-תִצַּא

Bölcseink szerint itt is egy nem-zsidó rabszolgáról van szó, akit még akkor sem volt szabad kiadni, ha történetesen gazdája zsidó volt. Mihelyt elérte Izrael földjét, automatikusan menedékjogot kapott és ott telepedett le, ahol akart (kivéve a határvidéket és Jeruzsálemet – Szifré). Nemcsak, hogy tilos volt kiszolgáltatni őt, de a zsidóknak nem volt szabad bántani, szekálni őket és megélhetésüket biztosítani kellett. Nem térítették be őket erőszakkal, hanem a „gér Tosáv” (bentlakó goj) státusát élvezték, akiknek csupán a hét noachita micvát kellett betartaniuk.

Az Olám Hátánách szerint az ókorban államközi egyezmények biztosították a szökött rabszolgák kiadását. A gazda kereshette őt bárhol és a helyhatóságok kötelesek voltak minden segíteni őt, hogy megtalálja „vagyonát”, akit olybá vettek, mint egy elbitangolt lovat vagy tehenet. Városban, vagy faluban, bárhol, ahol a gazda kereste szökött rabszolgáját, a szolgabíró és a város vénei kötelesek voltak megesküdni, hogy a szökevény nincs náluk...

Első látásra ennek a micvának semmi politikai alapja vagy háttere nincs. Egyes-egyedül az emberiesség az, ami a zsidótól megköveteli, hogy az üldözöttön segítsen, vallásra, fajra és nemre való tekintet nélkül (Chinuch, amely megállapítja, hogy az 582. micva érvényes és aktuális napjainkban is, férfiakra és nőkre vonatkozólag egyaránt – részleteit lásd Naftali Kraus: Az Ősi Forrás (13) „A (613 micva)”). Ez az elv az alapja annak a bölcs és nagy jelentőségű megállapításnak is, hogy „Az Isten az üldözöttet keresi (segíti)” (Kohelet 3, 15), amihez Bölcseink hozzátették, hogy ez akkor is áll, ha egy igaz ember (cáddik) üldöz egy gazembert (Vájikrá Rábbá, 27, 8).

Van, aki azt mondja, hogy ez a micva elsősorban a hadifoglyokra vonatkozik – aki nem akarnak hazamenni a háború után. Ezeknek lehetővé kell tenni, hogy Izraelben telepedjenek le, hogy ezáltal ne térjenek vissza pogány életmódjukhoz (Tóra Tmimá).

S.R. Hirsch rabbi ebben a micvában a „nemzetközi emberiség szellemének manifesztumát látja”. Hozzáteszi, hogy a gyakorlatban ez a micva az alapja annak a halachának, hogy egy zsidó, aki jeridázik és külföldre megy Izraelből – nem szabad, hogy magával vigye goj szolgáit – akaratuk ellenére.

Ibn Ezra a dolog nemzetközi visszhangjára gondolván azt mondja, hogy egy szökött rabszolga kiadása nagy chilul Hásén (Isten nevének megszenteltségtelenítése) lenne és ezért tilos. A nem zsidók tudják, hogy Izraelben menedéket találhatnak és tilos csalódást okozni nekik.

Nachmanidés csatol egy praktikus okot is: lehet, hogy a szökött rabszolga kémkedni jött és visszatértekor elmondja, amit látott és ez veszélyt jelenthet. Jobb tehát, ha itt marad.

Luzzatto a dolog jogi oldalát feszegeti és arra a meggyőződésre jut, hogy egy szökött rabszolgát nem visszaadni „nem számít lopásnak”, mivel felszabadítjuk őt. Csak akkor lenne a dolog problematikus morális szempontból, ha mint rabszolgát használnánk ki őt.

A Midrások hangulatát itt Jonatán ben Uziél fordítás-magyarázata szolgáltatja. Szerinte a micva azt is jelenti, hogy „tanulj vele (a szökött rabszolgával) Tórát, jelölj ki neki egy állandó tanházat, légy azon, hogy tartsa a parancsolatokat, barátokoztatok vele és ne bántsátok őt”.

HETI SZIDRA

A kommentátorok nagy része ebben a **micvában** háborús epizódot lát. Amikor ostromoltok egy várost és előfordul, hogy megszökik egy rabszolga és hozzátok menekül, fogadjátok barátságosan. Ennek hasznát is láthatjátok – mondja **Dáát Mikrá** – mivel vannak esetek, amikor egy szökött rabszolgától fontos hadi titkokat lehet megtudni (**Bírák, 1, 22-25**) és **1.Sámuel 30, 11-16**).

כי-תצא

A **Midrás**, merész képzettársítással, kiszélesíti és átviszi a „**ne szolgáltsd ki**” fogalmát, arra is ha egy zsidó kiszolgáltatásáról van szó, a nem zsidók követelésére.

A történet az első **Szentély** végnapjairól szól, amikor **Jojakim, Judea** egyik utolsó király, fellázadt **Nebuchadnácér, Babilónia** királya ellen. Az nagy sereg élén felvonult, majd **Antiochijába** érve, üzent **Jeruzsálembe**, hogy adják ki neki a lázadó királyt. Felkerekedett a **Szánhedrin**, elment **Antijóchiába** és megkérdezte a babilóniai királyt mi a szándéka **Jeruzsálemmel**? Le akarja rombolni a **Szentélyt**?

Nebuchadnécár azt válaszolta, hogy szó se róla. Ő csak a lázadó királyt akarja. Adják ki neki és elvonul. Ment a **Szánhedrin** és közölte ezt a királlyal, azzal az egyértelmű tanáccsal, hogy **Jojakim** adja fel magát! A lázadó király meg volt döbbenve: „Ezt teszitek velem? Hiszen a **Tóra** azt mondja, hogy „**ne szolgáltsd ki a rabszolgát urának**”!”

A **Szánhedrin** rabbijai megmagyarázták a királynak, hogy fel kell adnia magát, hogy **Jeruzsálem** felől a veszély elháruljon. Az nem volt hajlandó és a **Szánhedrin** kiadta őt. (**Brésit rábbá, Váigás, 94, 9**).

Innen ered az a **talmudi** vita, mi a teendő, ha erőszakos „**nem zsidók**” követelik, hogy a zsidó adjanak ki egyet közülük, hogy megöljék - és ha nem megölik mindnyájukat.

Öljék meg mindnyájukat – de ne adjanak ki egyet a gyilkosoknak – mondja a **Halacha**. Ha azonban valakit név szerint kérnek ki – ki kell adni őt, ahogy **Jojakimot** kiadták a **Szánhedrin** bölcsei, mivel nem veszélyeztetik a közösséget egy ember miatt.

Napjainkban, a független zsidó állam idejében, előadódnak ilyen esetek, amelyek általában két részre oszlanak. Ha egy (zsidó) bűnöző külföldön követi el vétkét és Izraelbe menekül (ilyen esetben kiadják, ha van kölcsönös kiadatási egyezmény és külföldön nem vár az illetőre halálbüntetés (mivel az Izraelben nincs). Ha egy idegen katona, a környező országokból menekül **Izraelbe** – azt nem adják ki, hanem biztosítják életét és biztonságát, majd új személyazonossággal külföldre menekítik. Ilyen eset az elmúlt 60 évben volt jó néhány.

Naftali Krausz

קבלה

Zsidó misztika (Befejező rész)

Németh Zoltán beszélget Oberlander Baruch rabbival

Ha a lélek sok **micvát** tartott meg a fizikai világban, akkor nagyon szép "öltözetben" térhet vissza a szellemi világnak egy magasabb szintjére, mint ahol a test születése előtt volt. Ha pedig nem teljesített **micvákat**, sőt bűnöket követett el, akkor nem teljesítette feladatát amiért lejött a fizikai világba, és alacsonyabb szintre kerül, vagy ugyanolyan szinten marad, mint amilyenén születése előtt volt. (Mikor a szellemi világ magasabb vagy alacsonyabb szintjeiről beszélünk, ne úgy képzeljük azt el, mint méterben mérhető különbségeket, inkább a szerelem érzéséhez hasonlóan, amit szintén nem tudunk konkrét mértékegységben kifejezni, csupán intenzitását érezzük.) A rabbinikus irodalom, az **olám hábá**, az eljövendő világ fogalmára két különböző értelmezést ad. Bizonyos források a halál utáni lelki létet értik ezalatt, mások a messiási, a halottak feltámadása utáni testi és lelki létezésre vonatkoztatják.

A **Peszáchi Hágádá** Asztali áldás részében olvashatjuk (bizonyos rítusokban): „Irgalmas Isten”! Testáld ránk a teljes ünnepnapot, a vég nélküli napot, azt a napot, amikor a **cádikok**... élvezik az isteni kisugárzást, nekünk is legyen részünk benne”. Ez azt jelenti, hogy az **olám hábában** a zsidók azoknak a **micváknak** a hatásait fogják élvezni, amiket a földön teljesítettek. Minél több **micvát** tartunk meg, annál nagyobb isteni kisugárzásban részesülünk. És ha életünk során nagyon szoros kapcsolatunk volt **Istennel**, akkor nagyon „**közel leszünk**” Hozzá a szellemi világban is.

Mi történik azokkal az emberekkel, akik bűnöket követtek el életük során?

A bűnös embernek ahhoz, hogy az előbb említett magasabb szintre emelkedhessen, először be kell látnia, hogy tiltott élvezetekben volt része élete során. **Tsuvát** kell tennie, meg kell bánnia mindazt, amivel megszegte **Isten** parancsolatait. Ezután már ő is tiszta lélekkel élvezheti azoknak a **micváknak** a gyümölcsét, melyeket élete során végrehajtott, mert minden zsidó (!) teljesít bizonyos parancsolatokat, ahogyan a **Talmud** mondja (**Bráchot 57a.**): azért hasonlítja a **Biblia (Énekek éneke 4:3.)** a zsidó népet a gránátalmához, mert "ahogy a gránátalmában sok mag van, ugyanígy minden zsidó ember tele van **micvával**".

A **Talmudban** leírt túlvilági büntetések közül néhány furcsának tűnhet első olvasásra. **Sábát** traktátusában (**152b., 1Sámuel 25:29. alapján**) olvashatjuk pl., hogy "a vétkes emberek lelkével két, a világ két végén álló angyal labdázik", ami óriási szenvedést okoz nekik. Vajon, hogy kell ezt értenünk? A léleknek fáj, ha labdázik vele? A **Kabbala** felfedi előttünk a büntetés értelmét, melyet szellemi szinten kell értelmeznünk. A vétkes lélek "csak" saját lelkiismeret-furdalásától gyötrődik. Az elhunyt lelki szemei előtt elvonul egész élete, és ekkor – mivel most már a túlvilágon, az igazság világában (**olám háemet**) van, ahol a lélek már megszabadult a test béklyóitól – érzi, tudja és sajnálja, hogy nem cselekedett helyesen. Így ingadozik a lélek a valamikori test tiltott "élvezetei" és a mostani túlvilági igazság között. Erre utal az említett talmudi mondás, miszerint az angyalok "labdázik" a bűnös lelkével Ez az, ami a léleknek úgymond "pokoli" szenvedést okoz. (**Likuté Torá, Bámidbár 75:3.**)

Miért van olyan kevés leírva mindebből Mózes öt könyvében?

Teljesen mindegy, hogy ez az **Írott** vagy a **Szóbeli Tanban** szerepel, mivel mind a kettőt Isten adta, ezért a zsidóság nem tesz különbséget közöttük. A **Szóbeli Tan** ugyanolyan hiteles, mint az **Írott Tan**.

De menjünk egy kicsit mélyebbre. Mi a zsidóság célja, a misztikus élmény, vagy a **micvák** gyakorlati teljesítése? Amikor **Isten** lejött **Szináj** hegyére, akkor a zsidók a lehető legmisztikusabb, "legistenibb" élményben részesültek. A szemük előtt volt mindaz, ami a **Kabbalában** szerepel, de **Isten** nem a **Kabbalát** kezdte magyarázni, hanem átadta a **Tóra** útmutatásait a zsidóknak, a **micvákat**, gyakorlati tennivalókat tűzött ki eléjük.

Ahogy egy korábbi cikkemben is idéztem a **Midrás (Bámidbár rábá 13:6., Tánjá 36. fej.)** mondását: **“Nitávė HáKádós Báruch-Hu Ijot lo dirá bótáchtomim – Istennek az volt a vágya, hogy lakhelye legyen ebben az alsó világban”**. Ez a cél! Nem az angyalok, nem a szellemi világ, nem a halál utáni lét, hanem hogy a különböző **micvák** által egy szent helyé alakítsuk ezt a világot, amelyben élünk, és így alkalmassá tegyük a **Messias** köszöntésére. Erről szól a **Biblia** és erről szól a **Sulchán Áruch**. Ehhez kívánok én is erőt és boldogságot mindenkinek!

Baruch Oberlander:

Újpesti holokauszt-túlélők gyermekeként született 1965 decemberében New Yorkban, az Egyesült Államokban. Híres, magyar ortodox rabbinikus családból származik. Felmenői és ősei között találjuk például Grünwald József (1805–1870) jánosházai majd gálszécsi, Oberlander József Chájim (1806–1855) gyöngyösmelléki, Menczer Jiszáchár Dov (1823–1883) jókai, Grünwald Mózes (1853–1910) huszti vagy Grünwald Dávid (1867–1928) szatmárnémeti rabbikat.

Gyermekkorát New York város Brooklyn részének, Williamsburg nevű negyedében, azon belül is a pápai, ún. „Pupe” közösségben töltötte. Első mestere Grünwald József (1905-1984) pápai rabbi volt, aki a holokausztot követően hagyta el Pápa városát és 1951-ben követőivel együtt helyezte át székhelyét az Egyesült Államokba. Oberlander izraeli és amerikai jesivákban tanult, majd 1988-ban a Central Yeshiva Tomchei Temimim Lubavitzban avatták rabbivá.

Doktori (PhD) értekezését 2009-ben írta, melynek címe: Mitől hamis a hamis? – A zsidó történelem hírhedt hamisítványainak megítélése a szatmári Slomó Jehudá Friedländer talmudhamisítása példáján. 2010-ben a Debreceni Tudomány Egyetem Történelemtudományi Kara a történefeltáró munkájának sikeres védését követően doktorrá avatta.

Elismert háláchá szakteknitély. A KERT, Közép-Kelet Európai Rabbik Tanácsának 2005 óta elnöke. Vezetőségi tagja a brüsszeli székhelyű Rabbinical Centre of Europe-nak. A Budapesti Ortodox Rabbinátus vezetője.

A rendszerváltást követően 1989 augusztusában költözött Budapestre a lubavicsi Rebe küldöttként a feleségével Bathsevával aki szintén Amerikában, debreceni holokauszt túlélők gyermekeként született. Megérkezésük évében megalapította a Chábád Lubavics Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesületet és Alapítványt, hogy a magyarországi zsidóság körében terjessze és népszerűsítse a zsidó kultúrát, szokásokat és a vallást; a Bét Menáchem zsidó bölcsődét, óvodát 1993-ban, az iskolát 1995-ben hozták létre, mely intézményeket a felesége, Oberlander Batsheva vezet.

1991. április óta a Vasvári Pál utcai Sász Chevra zsinagóga rabbija. 1998-ban megalapította a Pesti Jesivát a Vasvári Pál utcai komplexumban. A Pesti Jesiva az első ilyen oktatási intézmény 1956 óta, amikor az utolsó magyarországi jesivát is bezárták Soltvadkerten és Pakson.

2003-ban alapítója és vezetője lett a Zsidó Tudományok Szabadegyetemének (ZsTSz), mely eddigi fennállása alatt mintegy 10 tankönyvet adott ki. Amikor az egyesület tevékenysége már jóval meghaladta a tervezett határait, akkor 2004-ben Oberlander rabbi Köves Slomó frissen felavatott rabbival egyetemben megalapította az Egységes Magyarországi Izraelita Hitközséget (EMIH).

2014-ben megalakult a Haszid Budapesti Ortodox Rabbinátus, melynek Oberlander rabbi az Av Bét Dinje, vagyis vezetője. 2016-ban Oberlander rabbi vezetésével újraalapították a Budapesti Talmud Egyletet, melyet eredetileg Fleischmann Ede és Taub Gusztáv alapítottak 1842-ben. A Chábád irányzatot, mióta 1989-ben Oberlander rabbi meghonosította Magyarországon, többi kritika érte, elsősorban a neológ irányzat részéről, főképpen azért, hogy az Magyarországon „idegen”, vagy hogy „nem autentikus”. A vádakkal szemben Oberlander magyarországi történelmi példákat szokott felsorolni, illetve saját williamsburgi neveltetését a Páparól kivándorolt haszid közösségben.

(részlet wikipedia)

Magyar falu Brooklynban I. rész.

Hászidok élete Brooklynban

Kevés haszid zsidó élte túl a Holokausztot Magyarországon és a túlélők többsége is elmenekült, de a közösségnek sikerült feltámadnia New Yorkban. A külvilágtól elfordulva, Brooklyn szívében ma több mint százötvenezer magyar gyökerű haszid él. A hagyományörző közösség megtartotta kultúrájában a magyar hatásokat is, a töltött káposztát éppúgy, mint a magyar népdalokat.

Amerika legváltozatosabb városa New York. New York legváltozatosabb városrésze Brooklyn. Brooklyn legváltozatosabb környéke pedig Williamsburg. Az ide Manhattanból beözönlő jómódú, harmincas fiatalok azonban csak hírből tudják, hogy néhány utcára a kedvenc Michelin-csillagos éttermeiktől és túlárzott natúrbor-bárjaiktól bújik meg az ultraortodox haszid zsidók zárt világa.

Nagyjából a déli oldal 9. utcájánál szoktam észlelni, hogy egy más univerzumba kerültem. A férfiak fekete kabátot, kalapot, szakállt és pajeszt viselnek, és a kilencvenes éveket idéző, kihajtható telefonon társalognak jiddisül. A nők hosszú szoknyát és parókát hordanak. Szinte mindegyikük babakocsit tol, és egy sereg kigyereket terelget a forgalmas utcákon. Sokszor én vagyok az egyetlen a környéken, aki szemmel láthatóan nem tartozik ide. Minden élelmiszerbolt, pékség és étterem szigorúan kóser, a legtöbb jiddis felirattal. Mindez New York szívében, egyetlen metrómegállóra Manhattantól.

Ha látok egy idős férfit, odalépek és kérdezek valamit – magyarul. A meglepődés legkisebb jelét sem mutatva válaszolnak. Kicsit rozsdásan, de azon a bájos népnyelven, amivel kis magyar falvakban is csak ritkán találkozik az ember. Kevesen tudják, hogy Brooklyn haszid zsidó közösségének jelentős része Magyarországról származik. Én akkor fedeztem fel ezt a környéket, amikor New Yorkban éltem, és azóta gyakran látogatok vissza és lelkesen kutatom a témát. Nagyrészt azért sikerült sok embert megismernem ebben az egyébként befelé forduló közösségben, mert magyar vagyok.

A haszidizmus magyar története a 19. század elejére nyúlik vissza, amikor ez a zsidó miszticizmusra (kabbala) épülő ultraortodox irányzat elterjedt az északkelet-magyarországi kis zsidó közösségekben. A világias budapesti zsidókkal szemben a haszidok ellenezték az asszimilációt, ragaszkodtak az ősi szokásaikhoz, és nagy dinasztikus közösségeket alkottak egy-egy karizmatikus vezető (rebbe vagy cadik) szigorú irányítása alatt. 1944-45-ben szinte a teljes vidéki zsidóságot fölszámolták: többségüket meggyilkolták, a markonyi haszid holokauszt túlélő pedig Izraelbe és az Egyesült Államokba menekült.

Ennek ellenére jelenleg több mint százötvenezer magyar eredetű haszid zsidó él Brooklyn Williamsburg és Borough Park negyedeiben. Legnagyobb a Szatmár (Satmar) dinasztia, ami a ma Romániához tartozó Szatmárnémetiről kapta a nevét, ahol a legendás Yoel Teitelbaum rabbi nagy gyülekezetet épített fel a háború előtt. Teitelbaum azon kevesek egyike volt, aki a Kasztner-vonaton el tudott menekülni a deportálások elől, és 1946-ban New Yorkba költözött, ahol elképesztő munkával felélesztette a közösségét. A szatmárin kívül is vannak meghatározó magyar haszid dinasztiák ma Brooklynban. Ilyen például a munkácsi (Munkatch), a pápai (Papa), a kolozsvári (Klausenburg), és léteznek kisebb közösségek is, például a nagykállói (Kaliv), a bodrogkeresztúri (Kerestir) és az olaszliszkai (Liska). „Ezeknek a helyeknek némelyike Magyarország határain kívülre került az első világháború után, de az itteni zsidók mindig magyaroknak tartották magukat” – mondja Yosef Rapaport, egy elismert haszid közösségi vezető Borough Parkban. „Az anyám Mihályfalvai, az apám

halmi. Mindkét hely addigra Romániához tartozott, de otthon magyarul beszéltek. Sőt, a legtöbb ortodox zsidó Brooklynban a mai napig magyar akcentussal beszéli a jiddist.”

Noha magyarokból van a legtöbb, léteznek lengyel, orosz és ukrán haszid közösségek is Brooklynban. A kívülálló számára ezek egyformának tűnnek, de sok az apró különbség. „A magyarok a vendégszeretetükről ismertek. Egy magyar haszid háztartásban mindig van friss étel, a magyar zsinagógákban pedig bőséges a kávé, és nem kell érte fizetni”, meséli Alexander Rapaport, Yosef fia, aki a Masbia nevű zsidó ételosztó szervezet alapítója. „A magyar nők elegánsabban öltözködnek; visszafogottan és a haszid szabályok szerint, de látszik rajtuk, hogy magyarok. Jó fogás egy magyar nőt elvenni.”

Williamsburggel ellentétben Borough Parkban nem minden haszid magyar gyökerű, de a környék több mint 300 kis zsinagógája között így is felfedeztem Sopron, Debrecen és Mád nevű imaházat. A negyed főutcája, a 13. sugárút felvette Raoul Wallenberg nevét, hogy fejet hajtson a svéd diplomata előtt, aki budapesti kiküldetése alatt több tízezer magyar zsidó életét mentette meg a II. világháborúban. A túlélők közül sokan végül itt kötöttek ki.

Williamsburgben az első utam általában a Gottlieb's családi étterembe vezet. Ez egy pörgő, kifőzdeszerű, kóser hely tele kalapos, fekete ruhás zsidó férfival. Az étterem vezetője Menashe Gottlieb. Visszafogott, szemüveges, középkorú szatmári férfi szőke pajesszal. Menashe nagyapja, a Kisvárdáról származó Gottlieb Zoltán alapította az éttermet 1962-ben, mert hiányoztak neki a hazai ízek. Az étteremben nem sok változott a nyitás óta. Eredeti a neonfelirat és a berendezés, és továbbra is töltött káposzta, pörkölt, káposztás kocka, paprikás krumplics, és prézlis nudli gőzölög a pult mögött. (A vendégek ízlését kielégítendő ma már kóser kínai ételeket is készítenek.)

Ahogy az idősök meghalnak, egyre kevesebben beszélnek magyarul Brooklyn utcáin. „Régen árultak magyar újságot a bódékban” – meséli Nathaniel Deutsch, a University of California professzora, aki Williamsburg történetéről könyvet is írt. A Szatmár kivándorlók gyerekei, pláne unokái, mint Menashe, már nem tudnak magyarul. „Az én generációm csak néhány szót ismer” – mondja. Több vendég körénk gyűlt, amikor hallották miről beszélünk. „Amikor kicsi voltam, a szüleim magyarra váltottak, ha azt akarták, hogy ne értsem miről beszélnek” – meséli egy fiatal haszid férfi. A magyarnak az effajta titkos nyelvként való használatát mások is többször említették.

Azért a fiatalok sincsenek teljesen elszakadva az óhazától. Magyar népdalokat például mindenki ismer, amelyek közül leghíresebb a szívbemaroló Szól a kakas már. „Jóval több ez, mint egy átlagos népdal. A magyar haszid zsidók nemzeti himnusza. Egy érzelmekkel töltött sóvárgás Jeruzsálem után” – mondja Yosef. A dal eredete Taub Eizik Izsák nagykállói rebbéhez vezethető vissza, aki a 19. században a magyar népdalt héber sorokkal egészített ki az Ígéret Földjéről. Én is megtapasztaltam már, hogy milyen mély átéléssel énekelik. „Gyere vissza vasárnap, a sábbát után a legfrissebbek az ételek és akkor van a legnagyobb választék” – adta le a drótot az egyik vendég. Így is tettem. Kora este már nem volt hely, az asztalokat vegyes törzsközönség ülte körbe: voltak különböző dinasztiákhoz tartozó haszidok, sima ortodox és nem vallásos zsidók is. „Néhányan messziről jönnek, mert hiányzik nekik a nagyanyjuk főztje” – mondja Menashe. Amikor David Rabinowicz, a nagyhangú, hatvan körüli vendég meghallotta, hogy Magyarországról jöttem, hosszú előadásba kezdett a felmenőiről, visszavezetve őket a sátorlajújhelyi főrabbiig. Majd azzal bízott meg, hogy szerezzek neki egy szép zsidó-magyar feleséget.

Folytatjuk...

Nagyfuvaros Zsinagóga Centenárium

2018-2019

Január 11. Csütörtökön Roth Alex és testvére Roth György az esti imádkozás után vacsorát adott abból az alkalomból, hogy az édesapjuk után lejárt a Kaddis mondás ideje. Nagyon sokan vettek részt a vacsorán, még New Yorkból is jött két rabbi, akik erre az alkalomra érkeztek Budapestre. Péntek reggel Roth Alex tikunt adott, mert elutazott Magyarországról.

Svát hó 6-án a Tóra elé járult Földiák Tibor samesz 70. születésnapja alkalmából. Az egész közösségünk köszöntötte őt.

Február 3-án Gervai László, a Hunyadi téri közösség elnöke adta a solajs szüudajsz-ot nyugdíjba vonulása, illetve a leánya felgyógyulása alkalmából.

Kedden este, a délutáni imádkozást követően Tu BiSvát-i szédert tartottunk. Az idei gyümölcstálak kínálatát Moti Peretz Izraelből származó gyümölcsökkel egészítette ki.

A Zájin Ádár vacsorát február 21-én tartottuk.

Február 28-án szerdán a minche és mááiriv imádkozás után volt az első Megila-olvasás.

Március 20-án volt körzetünk tagja, Szántó Györgyné 94. születésnapja.

Kedden Menáchem Mendel Glitzenstein (Meni) bár micvója volt zsinagógánkban. Ezen a napon ő volt reggel az előimádkozó. Az imádkozást kiddus követte, melyen a közösségünk tagjai és a vendégek üdvözölték az új minjantagot. Csütörtök reggel ünnepélyes keretek között hívták fel az ifjút első alkalommal a Tórához és gratuláltak neki.

Az imádkozás végén Meni meghatottan köszönte meg a kilének azt, hogy itt nevelkedett fel és körzetünkben válhatott immár felnőtté.

Április 7-én szombaton megtartottuk a második széder-estét. Chaim Shaul Glitsenstein rabbi, Rosenfeld Dániel kántor és Horovitz László vezették az estét. Többen besegítettek a Hágádá olvasásában. A 11 éves Veres Ádám pontosan és hozzáértően válaszolt a szokásos kérdésekre.

Niszán hó 19-én 83. évében elhunyt Mester Ervin (Slajme ben Cvi Arje ha Levi). Április 8-án kísértük utolsó útjára. Évekig volt nagyra becsült elnöke az Amerikai úti Szeretkórház zsinagógájának.

Schöner Alfréd főrabbi és Fekete László főkántor búcsúzott tőle, majd Streit Sándor mondott megható beszédet. Körzetünk tagjai az elhunyt lakásán imádkoztak.

Április 27-én Müller Tamás Mendel ben Noszon Note HáKóhén emlékére a család, a felesége és két leánya emléktáblát állítottak.

Pénteken emléktáblát avattunk néhai Győri Klein László emlékére.

Smuel Glitzenstein rabbi és felesége Sosi rebecen sávuoti szokások részeként tejes ételekkel látták vacsora-vendégül körzetünk tagjait.

Június 7-én csütörtök reggel az imádkozás befejeztével Fecher László és felesége igen bőséges tikunon látta vendégül közösségünket. Ennek az volt az apropója, hogy leánya férjhez

ment. A chászenét Új-Zeland-on tartották, mivel ott éltek. Az ifjú pár Magyarországra látogatott a szüleihez és a kilénkkal megosztva örömeiket ünnepelték meg az eseményt.

Chukat szombatján Kardos Róbert második unokája bár-micvóját tartottuk zsinagógánkban. Az avatási ünnepségen itt voltak a kanadai családtagok is. A testvérbátyja néhány évvel ezelőtt szintén a mi zsinagógánkban volt bár-micvó. Az esemény különleges abból a szempontból, hogy a nagyapának ugyanitt volt a bár-micvója.

Július 17-én hosszú betegség után elhunyt Kelemen Lajosné, Panni, aki zsinagógánk rendszeres látogatója volt. Levájéja szerdán volt, melyen kilénk tagjai is részt vettek.

Július 27-én a kiddus keretében dr. Kurucz Ákos rabbijelölt adott tanítást.

Augusztus közepén megszületett Glitzenstein Smuel rabbi és Sosi asszony 7. gyermeke, egy kislány, aki a nagymamája után a Chaja Libe nevet kapta.

Augusztus 27-én eltávozott Andrásyné, Katica, aki több mint 20 évig dolgozott zsinagógánkban. Mindenben segített annak érdekében, hogy zökkenőmentesen tudjuk lebonyolítani az imádságokat és a rendezvényeket. Búcsúztatóján közösségünk több tagja vett részt, kifejezve odaadó munkája elismerését, verset és beszédet mondott Garai Róbert előadóművész.

Október 25-én megszületett Streit Gábor és Somkuti Vera második fiúgyermeke.

Ugyanekkor volt Zilber József előljáró és Révész Éva chászenéje Darvas István rabbi és Zucker Immanuel főkántor által vezetett szertartáson.

November 8-án volt Streit Gábor és Somkuti Vera második fiának brisz milója. A gyermek neve Jichák Noám. A Jichák nevet apai déd-nagyapja után kapta. A szertartást Adler rabbi végezte.

Novemberben 19-én elhunyt Surányi Andor előjáró, aki a Talmud-Tóra Alapítvány kurátora is volt. Két lánya és egyik unokája is eljött Izraelből. A süvét a lakáson tartották, ahova a körzet tagjai eljártak imádkozni.

November végén vasárnap Halpert Sándor és testvére új sírkövet állítottak édesanyjuk számára. Az avatást Glitzenstein Smuel rabbi végezte. Körzetünk több tagja, családtagok, barátok és ismerősök részt vettek az eseményen. Másnap reggel Halpert Sándor úr tikunt adott az imádkozás után.

utolsó hanuka-gyertyákat.

December 9-én, vasárnap délutáni imádkozás keretében ünnepélyesen meggyújtottuk az

December 21-én pénteken Kelemen Panni emléktábláját testvére, Lengyel Ági jelenlétében avattuk.

2019

Január 31-én csütörtök reggeli imádkozás keretében Dovi Glitzenstein, rabbink bár micvó korú fia ünnepélyes keretek között tfilint vett magára.

Február végén pénteken Streit Péter és felesége Judit adták a kiddust, elsőszülött fiuk, Ruben 8. születésnapja alkalmából.

Hétfőn reggel felhívták a Tórához Horovitz Lászlót 62. születésnapja alkalmából. A reggeli imádkozás után az ünnepelt villásreggelivel látta vendégül a jelenlévőket.

Március 8-án Szántó Györgyné, Éva nénit köszöntöttük 95. születésnapja alkalmából.

Március 13-án volt a Zájin Ádár halvacSORa. Purimkor a Megilla felolvasásokat

Glitzenstein Smuel és Glitzenstein Hájim Shaul rabbik végezték. A Purim-partyt Beregi Péter és Heller Tamás színművészek egyedi produkcióval szerepeltek.

Gratuláltunk Jakobisvili Áronnak (Ezra unokája) Bár-micvója alkalmából, melyet Barcelónában tartották meg, mivel az ottani labdarúgó csapat tagja és ezért ott is él.

Márciusában dr. Kurucz Ákosnak és feleségének, Nellinek megszületett második gyermekük. Zsinagógánkban történt az újszülött névadó ünnepsége áprilisban.

Szerda reggel köszöntöttük Garai Róbert színművészt születésnapja alkalmából.

Klein Miklósné, mindenki Zsuzsija türelemmel viselt betegség után itthagya a földi létet. Vasárnap március 3-ik vasárnapján volt a temetése az Ortodox Temetőben.

Bauer József és Róth Ágnes az 50 évvel ez előtt a Nagyfúvarosban kötött házassági évfordulójukon gyermekeik és unokáik jelenlétében

Smuel Glitzenstein rabbi közreműködésével ismételten a chupa alá álltak.

Szombaton Smulovits Róbert adta a solajs szöudajsz-ot 70. születésnapja alkalmából. Jelen volt a testvére, István, illetve barátai és több templom körzet tagjai, továbbá a Szeretkórház-i kile vezetői, az ortodoxia képviselői és Debrecenből Gábor Zoltán is.

Március 31-én vasárnap tartották az Óbudai Zsinagógában Glitzenstein Smuel rabbi és felesége Sosána, korban második fiának, Sálom Dovber bar micva ünnepségét. A Bár micvá ifjú hétfőn reggel a zsinagógánkban a Tórából felolvasta az aktuális hetiszakaszt, utána a jelenlévők köszöntötték őt, majd az imádkozás után a szülők fogadást adtak. Streit Sándor elnök köszöntötte az immáron felnőtté vált Dovit.

A BZSH április elején megtartott elnökválasztásának második fordulójában a közgyűlés Mester Tamást, a Nagyfuvaros utcai körzet küldöttét választotta meg a BZSH új elnökének. Dr.Kunos Pétert a következő öt évre újraválasztották a BZSH ügyvezető igazgatójának.

Mester Tamás édesapja emlékére új takarót készített a tóraolvasó asztalra.

Vasárnap este nagy sikerű bemutatót tartott az Operettszínház Kálmán Imre Teátrumában közösségünk tagja, Garai Róbert színművész-rendező.

Április 20-án a széder este házigazdája Chaim Shaul Glitzenstein rabbi volt.

Hétfőn köszöntöttük Fecher Lászlót, születésnapja alkalmából. Ebből az alkalomból Halpert Sándor meglepetésvillásreggelivel köszöntötte Lacit és vendégelte meg a jelenlévőket.

Május 23-án tartották zsinagógánkban Chaim Shaul Glitzenstein rabbi és dr. Kurucz Ákos 3. éves fiúgyermekének a hajvágási ünnepségét, melyet a Lag Bá-Omer ünnepségek keretében rendeztek.

Csütörtökön Horovitz László a reggeli imádkozás után villásreggelit adott abból az alkalomból, hogy 25 éve szerezte meg judaisztikai tanár diplomáját az OR- ZSE-n.

Júniusban elhunyt Gervai László édesanyja. Levajénán közösségünk tagjai nagy létszámban voltak jelen. A gyászhéten a sáchrít-minchemááriv imádkozásokat a süvet ülő lakásán végeztük, ahol minden alkalommal biztosítottuk a minjant.

Júliusban gratuláltunk Haim Shaul Glitzenstein rabbinak és feleségének Muski rebecenek kisfiuk születése alkalmából. A gyermek, Lévi születése és brisz milója alkalmából augusztusi szombat délelőtti kiddus keretében finom sólet ebéddel vendégelték meg a kile tagjait.

Augusztus 30-án péntek este rokonok és vendégek jelenlétében felavattuk néhai Hutterer

László emléktábláját és örökmécsesét. A külföldön élő unokatestvére kiddust adott, amelyen fel is szólalt és beszélt az eltávozttról.

Szeptember 28-án Glitzenstein Chaim Shaul rabbi és Muski rebecen köszöntötte Rosh Hasono alkalmából közösségünk tagjait.

Október 3-án csütörtökön köszöntöttük születésnapja alkalmából Halpert Sándort. Ebből az alkalomból barátja, Fecher László villásreggelivel lepte meg az ünnepeltet és a közösséget.

Október 4-én péntek este Smuel Glitzenstein rabbi ünnepélyes keretek közt adta át a rabbi széket Chaim Shaul Glitzenstein rabbinak.

Megköszönte közösségünknek, hogy rabbiként több mint kilenc évet szolgálhatott zsinagógánkban, és a kile elfogadta őt és tanításait. Streit Sándor elnök megköszönte Smuel eddigi munkáját és sok sikert kívánt neki kiléni névben új közössége vezetéséhez. Köszöntötte Chaim Sault, mint közösségünk új vallási vezetőjét. A váltás abból az okból történt, hogy Smuel Glitzenstein rabbi új helyen, a ZSILIP közösségben kezdte rabbinikus tevékenységét. Sok sikert kívántunk új közössége vezetéséhez.

Chaim Shaul Glitzenstein 1988.03.19-én született Jeruzsálemben. Tizenhatan vannak testvérek, sorrendben ő a harmadik. Iskoláit Izraelben, majd New Yorkban és Buenos Airesben végezte, végül 2012-ben New Yorkban kapott rabbi diplomát. Ugyanekkor házasodott, majd Ma'ale Efrayim településen tevékenykedett.

2013. szeptemberétől egy évig a szegedi egyetemisták hétfégi rabbija volt. A Nagyfuvárosban 2014. szeptemberétől segítette Glitzenstein Smuel rabbi munkáját.

Chaim Shaul Glitzenstein rabbi és felesége, Muski rebecen Sábát Súvó napján ebéddel vendégelte meg a kile tagjait.

Decemberében megszületett Mester György első unokája, aki egyben Mester Tiborné első dédunokája. Pénteken Mester György és édesanyja, Ági asszony kiddust adtak az unoka, illetve a dédunoka megszületésének alkalmából.

csodákról.

Hanuka 3. napján a gyertya meggyújtása után Chaim Shaul Glitzenstein rabbi beszélt a Hanuka ünnep érdekességeiről és a

Garai Róbert és Kertész Péter színművészek előadását élvezhették a jelenlévők. Az ünnep többi napján is gyűjtöttünk hanukiát.

Összeállította Dr. Goldberger Tamás

RECEPT-TÁR

Ludaskása Gerslivel

Elengedhetetlen recept a zsidó háziasszonyok számára. Már említést tettek az ételről (Zilahy Ágnes) recept könyvében is mely 1892-ben került kiadásra. Gazdag és szegény ember ételének is nevezik külömbség a gazdag családok az étel mellé még egy egész sült libacombot tálaltak.

Hozzávalók:

- 25 dkg árpagyöngy
- 25 dkg libazúza
- 3 gerezd fokhagyma
- 1db petrezselyemgyökér
- 2db sárgarépa
- só
- 4 szem egész feketebors
- napraforgó étolaj
- 1 fej vöröshagyma
- 25dkg pecsenye libamáj
- bors
- 10 dkg fehér vagy barna csiperkegomba
- 10 dkg zöldborsó
- 1dl száraz fehérbor
- petrezselyemzöld

Elkészítés:

Az árpagyöngyöt hideg vízbe áztatjuk.

A libazúzát kisebb darabokra vágjuk, majd vízben feltesszük főzni 2 gerezd fokhagymával, a feldarabolt petrezselyemgyökérrel és 1 db sárgarépával. Megsózzuk és hozzáadjuk a szemes borsot. Közepes lángon kb. 1,5 óráig főzzük, amíg a zúza megpuhul. Közben a főzővizet folyamatosan pótoljuk, ha szükséges.

Amikor megfőtt a zúza, leszűrjük, és a főzővizét a leszűrt árpagyöngyre öntjük, és abban puhára főzzük.

Egy serpenyőben, olajon, megpirítjuk a felkockázott vöröshagymát és a maradék répát, majd hozzáadjuk a feldarabolt pecsenye libamájat és a maradék zúzott fokhagymát. Megsózzuk, megborsozzuk, majd, ha a máj kezd kifehéredni, hozzáadjuk a feldarabolt gombát, a zöldborsót és a megpárolódott zúzát, majd puhára pároljuk mindet egy kevés száraz fehérborban.

A megfőtt gerslit összekeverjük a párolt zöldséges belsőségekkel. Tálaláskor megszórjuk frissen aprított petrezselyemmel.

Jó étvágyat kívánunk.

Izrael és Japán új védelmi megállapodást írt alá

Izrael és Japán kedden védelmi megállapodást írt alá, amely lehetővé teszi a nagyobb katonai felszerelésekkel és technológiával kapcsolatos együttműködést, a közeledés jeleként, mivel idén ünneplik a diplomáciai kapcsolatok 70. évfordulóját.

Benny Gantz izraeli védelmi miniszter japán útja az Egyesült Államokban tett látogatásának végére esik, ahol magas rangú tisztviselőkkel tárgyalt Irán nukleáris programjáról és más biztonsági kérdésekről, és mivel Japánnak a Csendes-óceánon megnövekedett feszültségekkel kell szembenéznie, miután Nancy Pelosi augusztusban Tajvanra látogatott, egy olyan öngazgatású demokráciába, amelyet Peking sajátjának tekint. Pelosi látogatása óta Kína fokozta a Tajvan körüli hadgyakorlatokat és rakétákat lőtt ki a Japánhoz közeli vizekre, ami aggasztja a térség tisztviselőit, hogy Kína folytathatja a régió status quoját és stabilitását veszélyeztető magatartását. Japán szerdán bejelentette, hogy tervezi védelmi költségvetésének növelését és nagyobb hatótávolságú rakéták kifejlesztését a kínai és orosz fenyegetésekkel szemben.

A megállapodás, amely hivatalosan egy korábbi, Izraellel 2019-ben aláírt védelmi megállapodás bővítése, segíti Japánt abban, hogy előmozdítsa a "szabad és nyitott Indo-csendes-óceáni térség" megvalósítására irányuló célját - mondta Yasukazu Hamada védelmi miniszter az Associated Press szerint. Gantz szerint az új megállapodás "erősíteni fogja mindkét ország védelmi képességét, valamint közös hozzájárulásunkat a békéhez és stabilitáshoz a régióinkban és az egész világon". A megállapodás jelentős Izrael számára, mivel továbbra is mérlegeli, hogyan találja meg a megfelelő egyensúlyt Kína, az Egyesült Államok és más nyugati szövetségesek közötti kapcsolataiban. Kína határozottan támogatta Oroszországot az ukrajnai invázióban, júniusban pedig diplomáciai viszálykodással fenyegetőzött, miután a Jerusalem Post című izraeli lap interjút közzölt a tajvani külügyminiszterrel. De Kína volt tavaly Izrael legnagyobb importforrása is, megelőzve az Egyesült Államokat.

(jta.org)

New York - Tel Aviv 5 óra alatt repülővel

Egy új szuperszonikus repülőgép felére csökkentheti a New York és Izrael közötti utazási időt, és kétszer olyan gyorsnak ígérkezik, mint a jelenlegi kereskedelmi repülőgépek.

A Boom Supersonic által tervezett Overture szuperszonikus repülőgép állítólag 1,7 Mach sebességgel, közel 1400 mérföld/órás sebességgel képes repülni, ami közel háromszorosa egy átlagos kereskedelmi repülőgép sebességének. Az American Airlines bejelentette, hogy megrendelte az első 30 Overture repülőgépet, vissza nem térítendő előleget fizetve a gépekre, amelyeket a tervek szerint 2029-re szállítanak le és állítanak üzembe. Amikor az Overture teljesen üzemképes lesz, az izraeliek számára népszerű útvonalakon, a jelenlegi időtartam töredékére csökkentheti az utazási időt. A London-Tel Aviv útvonal például mindössze két órát venne igénybe. A repülőgépet a United Airlines és a Japan Airlines is megrendelte, valamint a Boom Supersonic bejelentette, hogy tervezi a repülőgép katonai változatának elkészítését a védelmi vállalkozó Northrop Grumman számára.

(thejc.com)

ISMERETLEN ZSIDÓK NYOMÁBAN II. (Strelisky Lipót)

Strelisky Lipót, (Streliszki), (Brodi, 1816. – Budapest, Terézváros, 1905. június 20.) császári és királyi udvari fényképész, aranyműves, a magyar fényképezészet úttörője.

Strelisker Dávid fia. Pályafutását ötvösként kezdte, de később elsajátította a dagerrotípiát (képrögzítési eljárás) előállításának technikáját, és 1843-ban Pesten fotóműtermet nyitott. 1849-ben többek között a szabadságharc tábormegmentőit is megörökítette, de ezek a korai dagerrotípiák a második világháborúban megsemmisültek, csak fénykép-reprodukcióként maradtak fenn. 1850-ben ő volt, aki elkészítette az első magyar sztereó dagerrotípiát. Fotóműhelyét már az 1880-as években fiával közösen vezette „Strelisky” elnevezéssel, így fia, Sándor alkotásai ebből az időben elkülöníthetetlenek.

Apja halála után fia, Strelisky Sándor (1851–1923) nagy sikerrel vitte tovább a vállalkozást, majd változatlan cégnéven özvegye folytatta a tevékenységet, így az több mint fél évszázadig, 1940-ig maradt fenn.

Strelisky Lipót a pesti német színház hivatalos fényképésze volt, s fizetésképpen két zsöllyét (Párnázott, ruganyos, kényelmes karosszék) is juttatnak számára, így fia (Sándor) úgy nőtt fel, hogy estéit a színházban töltötte. Strelisky Lipót egyaránt fényképezte mind a főváros hétköznapi polgárait, mind a hírességeket, a jelentős színészeket. Később már, mint a színházi világ fényképésze vált közismertté.

Merész művészként – az idő tájt szokatlan módon – még trikós szerepben is készített fényképsorozatot két színésznőről, Pálmay Ilkáról és Vidor Pálnéről, felvételeit alig akarták az akkor rendezett országos kiállításon bemutatni. Strelisky Lipót egyik jelentős munkája, Blaha Lujza főszerepeiről készített fényképsorozat, amelyet a Vasárnapi Újság közölt le rendszeresen.

Strelisky Lipót az elsők között készített chromotípiát, melyekből 1865-ben a bécsi Grabenen húsz színes fényképet ki is állított. Külföldön is elismerték képeit. 1867-ben a párizsi világkiállításon chromotípiáiért *Mention honorable* kitüntetéssel jutalmazták.

Strelisky Lipót 1846. májusában a Bálvány (ma Október 6.) utcai Blüchdorn-ház harmadik emeletén nyitott műtermet.

Strelisky Lipót Lotz Károllyal festtette ki Hold utcai házának felső emeletét az 1870-es években fényképezéssel kapcsolatos jelenetekkel. Az 1890-es években fokozatosan fiának, Sándornak engedte át a műterem vezetését, az 1896. évi ezredéves kiállításon már Strelisky műterem név alatt fia munkái szerepeltek. Az 1900-as évek elején a fotók verzióinak adatai szerint is, Pozsonyban fióküzletet nyitottak a Séta tér (később Kossuth Lajos tér) 23. szám alatt már főként Strelisky Sándor vezetése mellett, mely az 1910-es évekig fennállt. 1902-ben Pécsen is létesült Strelisky műterem.

Strelisky Lipót halála után a Strelisky-műterem 1910-ben a Dorottya utca 9. szám alatti műhelyből – ahol előzőleg több évtizeden át működött – átköltözött a Dorottya utca 1. szám alatt található a Gerbeaud-házba. Az új műhelyt Fellner Sándor által tervezett emeletráépítéssel alakították ki, és az épület egész felső szintjét elfoglalta. A műhely a következő helyiségekből állt: előcsarnok a vízmedencével, szökőkúttal, szobrokkal, fogadóterem, télikert, terasz, ahol télen havas felvételeket készítettek, nyáron pedig kertnek rendezték be. Mindegyikhez tartozott hívó-, másoló-, retusálószoba is. A felvételek készítésére három műterem alakították ki: egy üvegműtermet, a nagy műtermet és az enteriorképeknek berendezett helyiséget. Az épület homlokzatán a Gerbeaud-név fölött helyet kapott a Jungfer Gyula és Ferenc tervei alapján készült hatalmas Strelisky felirat is, felette címertartó szárnyas oroszlánokkal. 1909-ben Budapesten a Kecskeméti utca 19. szám alatt is nyílt egy Strelisky fióküzlet Horovitz (később Halmi) Béla üzletvezetése mellett, mely bár csak 1918-ig állt Strelisky Sándor egyedüli tulajdonában, az 1918-tól társtulajdonos, majd 1920-tól tulajdonos Horovitz azt továbbra is Strelisky fióküzletként működtette.

REJTVÉNY, AGYTORNA (SÁBESZ UTÁNRA)

Columbo						ÁLARCOS FILMHÖS, JELE: Z	CSEH FESTŐ	PRIVILÉGIUM	PÁRATLAN LÁNY!	TETTEST AZONOSÍT
<p>A Columbo hadnagyról szóló sorozatot egy egyedinek szánt film sikere alapozta meg.</p> <p>A Columbot játszó Peter Falk, aki egyébként magyar felmenőkkel is büszkélkedhet, Emmy-díjat kapott az alakításáért.</p> <p>A rejtvényünkben a sorozat eddigi legutolsó, és sajnos, Peter Falk főszereplésével szinte bizonyosan a legutolsó rész címét rejtettük el.</p>					FOLYÓ MEGZAVARODOTT BŐR VEGYJELE					
					KÉREG DARAB!				AMPER	
					HASAS				ÉLÉNKÍT	
	RÓMAI 90	2. RÉSZ	NEM HASZNÁLT	FÉRFINÉV				GUMÓ KÖZEPE!		
	TÖRÖK-ORSZÁGI			BÁTOR-KODIK				TOLNAI TELEPÜLÉS		
		L					ÜTŐLAP É-KELETI SZOMSZÉDUNK LAKÓJA			
1. RÉSZ						REFORMÁL				
FEHÉR ITALT AD						AZONOSÍTÓ				
TÁG HATÁROK!			SZÁLFA					KETTŐZVE: ÖREG BÁC SI		
			SZATMÁRI TELEP.					ÜGY NÉPIESEN		
ÓVODA				FRIZURA					IDŐ JELE	
ÁTLAGON FELÜLI				CIMBORA					ELHULLAT	
					FELSŐ TESTRÉSZ					RAGÁLÁS
					NŐI NÉV					
BECSMÉREL						GYŐZELMESKEDIK				
						BEFED				
ÚJ-ZÉLANDI GK. JELZÉS			RITENUTO. RÖV.				... GEES, EGYÜTTES			
			ANGOL FFI NÉV				DIVATOS			
BORSODI TELEPÜLÉS	3. RÉSZ	É								
NÉVELŐ	RIBONUKLEINSAV, RÖV.									
				VESZPRÉMI TELEPÜLÉS				ÜRES TOK!		
				VAR				ÖREGÜR		
NÖVÉNYI HAJTÁST VISSZAVÁG					EGYIK SZÜLŐ				RÓMAI SZÁZAS	
EZ					URÁN ÉS BŐR VJ.				KÖLTŐI SÓHAJ	
			FEHÉR							
			EZ							
EGRI SPORTKLUB NÉVBETŪI		S				LONDONI MŰVÉSZ-NEGYED				

SPORT HÍREK

MTK Budapest - Kozármisleny 6-1! Az MTK Budapest kezdőcsapata az alábbi: **Csenterics - Nagy, Poór, Szépe, Medgyes - Kata, Mezei, Bognár - Kovács M. Németh, Kovácsréti.**

Szakmai igazgató: Bognár György

Újabb kiütéses sikert aratott a listavezető MTK Budapest, 6-1-s győzelmével megerősítve vezető helyét az NB II tabelláján. Németh Krisztián ma „csak” duplázott a mérkőzésen.

Összefoglaló:

9. perc: Egy szögletet követően Bognár adott jól középre, Kovácsréti a hosszú saroknál érkezett, és a hálóba fejtelt 5 méterről (1-0).

23. perc: Kovácsréti kemény lövése még kijött Varasdiról, az ismétlést Bognár higgadtan lőtte a lécz alá (2-0).

35. perc: Szép támadás végén Medgyes ívelt középre, az érkező Németh pedig a lécz alá fejtelt (3-0).

48. perc: Szépe összjáték után Kovács került helyzetbe, de Varasdi mentett, Németh azonban szemfüles volt, és élve az eséllyel betalált (4-0).

53. perc: Németh nyert fejpárbajt, ezzel Bognár indulhatott a kapu felé, majd 18 méterről lágyan a lécz alá emelt (5-0).

68. perc: Parádés gól! A saját térfelünkről indulva hoztuk fel a labdát, majd Stieber játszott Bognárhoz, ő Némethhez, majd visszapasszolt Stieberhez, aki pedig a bal alsóba helyezte (6-0).

71. perc: Szabó Dominik szépít egy középre passzolt labda után (6-1).

Bognár Gyuri: Az első féldőben a srácok eldöntötték a mérkőzést szép kombinatív játékot láthatott a közönség. A második féldőben hamar betaláltunk és élveztük a játékot. Jövő héten rangadó vár ránk, Diósgyőrben. A célunk nem lehet más, mint a 3 pont begyűjtése. (Tv-s meccs hétfő 20:00 M4)

Kisvárdai - Budapest Honvéd 0-1! A Honvéd kezdőcsapata az alábbi: **Szappanos - Szabó, Prenga, Cirkovic, Tamás K. - Bocskay, Gomis, Mitrovic - Kocsis D., Lukic, Kerezsi**

Megérdemelt vendég sikert hozott a mérkőzés, a vendégcsapat az első féldőben jobban játszott a listavezető otthonában. Ment volna előre a Kisvárdai, de sehogy sem tudott kibontakozni, a Honvéd ugyanis a saját szempontjából nagyon jól fékezte a tempót. Húsz perccel a vége előtt felcsillant a remény a hazaiak előtt, de Ötvös Bence indítását hiába váltotta góllá Driton Camaj, az akció zárultával a partjelző beintette az egyértelmű lest, amit a VAR jóváhagyott. A bajnokság eddigi részében erőssége volt a szélsőjátéka a Kisvárdának, ezúttal viszont mindkét, a vonalak mellett futballozó játékost le kellett cserélni. **Hétközi fordulót is rendeztek az NB1-ben Honvéd-Újpest 0-0! Nagy küzdelemben igazságos döntetlen született egyik csapat sem érdemelte meg a győzelmet a játék képe alapján. Hétfőn lehet javítani.**

Összefoglaló:

41. perc: Kerezsi kap egy jó passzt a bal oldalon (pontosabban mintha a 16-oson Lovriccsal légi párbajt vívó Kravcsenko fejtelt volna oda neki a labdát Szappanos kirúgása után), a szélső az ötös sarkánál ballal a labda mellé rúg, de a hazaiak kapusa elüti őt! Sárga lap a kapusnak, büntető a Honvédnak. Lukic magabiztosan végezte el a 11-est. (0-1).

Tom Courts: Nagyszerű Kisvárdai mellett a nehéz pályakörülményekkel is meg kellett küzdenünk, de ehhez is jól alkalmazkodtunk, a csapat érettnek mutatkozott. Megmutattuk, milyen fából faragtunk. Sok időt töltöttünk az edzéseken a megfelelő hadrend kialakításával, amely megfelel a stílusunknak, egyszersmind magabiztosságot és hitet ad csapatunknak. Állandóan hangsúlyozom, az utunk elején járunk, de masszív alapokra építhetünk.

SPORT HÍREK

Sevilla - Barcelona 0-3 Hazai kezdő: Ter Stegen – Araújo, Koundé, E. García, Balde – Gavi, Busquets, Pedri – O. Dembélé, Lewandowski, Raphinha.

Vezetőedző: Xavi Hernández

Az FC Barcelona 3–0-ra legyőzte idegenben a Sevillát a spanyol élvonalbeli labdarúgó-bajnokság 4. fordulójának szombati záró mérkőzésén.

Összefoglaló:

A Sevilla kezdte jobban a mérkőzést, több helyzetet is kidolgozott az első percekben. A 18. percben en-Nesziri vezethette rá a labdát Ter Stegenre, de a német kapus bravúrral hárított. Ennek nagy jelentősége volt a folytatásban, hiszen az FC Barcelona kíméletlen volt a kapu előtt!

21. perc: Lewandowski került helyzetbe, a labda túl is jutott már a kapuson, de Fernando mentési kísérlete után Raphinha meg is megszerezte a vezetést a vendégeknek (0–1).

36. perc: Már kettővel vezetett a Barca: Robert Lewandowski Koundé labdáját gyönyörűen maga elé tette, és a kapuba lőtt (0–2).

Az első játékrész ráadásában előbb Koundé fejelhetett volna gólt, majd Dembélé is betalálhatott volna, de elszórakozta a ziccerét.

50. perc: Koundé visszafejelte a labdát az üresen érkező Eric Garcíának, aki nem hibázott (0–3).

Több gól már nem esett, így az FC Barcelona sorozatban a harmadik mérkőzését nyerte meg, méghozzá úgy, hogy most is legalább három gólt szerzett. A Sevilla ezzel szemben továbbra is nyeretlen, négy bajnokijából hármát is elveszített.

Szerdai BL csoportkör mérkőzés: Barcelona - Pizen 5-1!

Athletic Bilbao – Espanyol 0-1! Espanyol: Fernandez – Gil, Calero, Cabrera, Olivan – Exposito, Darder, Costa, - Braithwaite, Puado, Joselu.

Vezetőedző: Diego Martínez

A nap másik találkozóját az Espanyolban debütáló Braithwaite döntötte el: a barcelonaiak 1–0-ra nyertek Bilbaóban.

Összefoglaló:

Sokáig úgy tűnt, nem lesz gól a nap második mérkőzésén, majd a debütáló Martin Braithwaite eldöntötte a találkozót, három nyeretlen mérkőzés után idegenbeli bravúros győzelem.

83. percben: A Barcelonától érkező dán nagyszerű szóló után lőtte el a labdát Unai Simon mellett, megnyerve a mérkőzést az új idényben első győzelmét arató Espanyolnak.

Az első félidőben a hazaiak akarata érvényesült az Espanyol ritkán veszélyeztetett látszik is a félidei statisztikában a hazai oldalon 12 kapura lövés kísérlet volt míg a vendégek részéről összesen 1. A második félidőben megfordult a játék képe, a vendégek több támadást vezettek. Az Ex barcelonai támadó meghálálta a bizalmat és győzte gólt szerzett a meccs utolsó szakaszában. A mérkőzés favoritja a Bilbao volt hiszen még veretlenek voltak. Nem mindig a jobb csapat nyer.

Következő fordulóban hazai pályán fogadja a Sevilla együttesét, mely otthon kikapott az előző fordulóban az FC Barcelonától.

SZLIHESZ

Szlichtot (héberül: סליחות, más kiejtéssel szlichesz, szelichót, jelentése: 'bocsánat') az egyik legfontosabb zsidó imaalkalom és istentisztelet a Ros Hásáná előtti időszakban.

Szigorúan véve a szlichtot, Ros Hásáná előtt (minimum négy nappal) szombaton kezdődik. Egyes közösségek elul hónap összes napját a szlichtot-imákkal indítják hajnalban. A szigorúan vett szlichtot elul hónap végéig tart, azonban a Ros Hásáná és Jom Kipur közötti időszakban is gyakran a szlichtot imákat mondják.

A Talmud így ír:

„Az Örökkévaló beburkolózott, mint egy előimádkozó és megmutatta Mózesnek a (Szlichtot) imarendet, mondván: amikor a zsidók vétkeznek előttem, mondják el ezen imákat és én megbocsátok nekik...”

Szokások:

Az újévi felkészülés részeként bűnvalló imákkal tisztul meg a zsidóság. Ilyenkor a hívő korán kel, számot vet az elmúlt év alapján, megbánja a rosszat és fogadalmakat tesz. Szokás ilyenkor énekel, itallal és étellel felkészülni az imára, de a **szlichtot** alatt böjt is szokta erősíteni a bűnbánatot.

Szlichtotkor szokás meglátogatni a temetőket (*kéve rovesz* – sírok látogatása) is, emlékezve a mártírokra és elhunyt rokonokra.

A **szlichtot** tulajdonképpen nem csak egy nap, hanem egy felkészülési időszak a **Ros Hásánára**. Az elul utolsó szombatján való szlichtot askenázi szokás, az izraeli szefárd zsidók már elul elsején (**Ros Chódes**) elkezdik a **szlichtot**-imák mondását és egészen az újév beköszöntéig folytatják...

Magyarországon vasárnap hajnali gyászünnepséggel szokás megemlékezni a temetőkben. A korai alkalom többnyire ünnepi beszéddel, vagy beszédekkel kezdődik, amit közös **Kádis** követ. Az eseményt a halottakról való megemlékezés zárja, melynek során meglátogatják a zsidóság fontos emlékhelyeit is, például a Munkaszolgálatos-émlékművet, esetleg egyéb fontos sírhelyeket a **Kozma utcai izraelita** temetőben. Gyakran meghívják az ünnepre fontos zsidó személyeket is, mint ahogyan sokszor részt vesz Izrael külképviselet is.

Tsuvá:

Szlichtotkor előtérbe kerül a megtérés (*tsuvá*) gondolata, hiszen a közelgő napokban dől el az elkövetkező évben várható sors. Tulajdonképpen ez lényege a zsidó újévnek is.

A megtérés nem merül ki csupán az imák és fogadalmak mondásában, az emberek ellen elkövetett bűnökért a sértettektől bocsánatot kell kérni, és (ha lehetséges) a bűnt jóvá kell tenni – ahogyan ezt a **Tóra** tanítja.

Szlichtá (סליחה **megbocsátás**): ez az alapértelmezett szlichtot

Pizmón (פזמון **dalocska**): ez a központi szlichtot egy kórust tartalmaz, amelyet minden versszak után megismételnek;

Akédá (עקדה **megkötözés**): a szó Izsák megkötözésére utal;

Chátánú (חטאנו **bűnösök vagyunk**)

Tachiná (תחנה **könyörgés, fohász**)

IMAI DŐK, GYERTAGYÚJTÁS, IDŐSEK KLUBJA ESEMÉNYEK

2022. Szept. 09. – 2022. Szept. 16.

DÁTUM	REGGEL	ESTE
09. péntek	7:00	18:45
10. szombat	8:00	19:15
11. vasárnap	8:00	18:45
12. hétfő	7:00	18:45
13. kedd	7:00	18:45
14 szerda	7:00	18:45
15. csütörtök	7:00	18:45
16. péntek	7:00	18:30

Gyertyagyújtás és Szombat kimenetele Budapesten

DÁTUM	ESTE	DÁTUM	ESTE
09. péntek	18:51	10. szombat	19:54
16. péntek	18:36	17. szombat	19:39

POÉN SAROK

Két zsidó beszélget.

- Te komám, magyarázd már el nekem, mit jelent az a szó, hogy dilemma.
- Mondok egy példát: disznóhús ingyen.

Beszélget a katolikus pap a rabbival:

- Mondd, mikor térsz el attól a hülyeségtől, hogy nem eszel disznóhúst?

Mire a rabbi:

- Az esküvődön.

**Templomjegy árusítás az 5783. esztendőre, jegyeket Szegő Marinál lehet megvásárolni. Tel.: +36-70-427-6451
 Egységár: 2.000 Ft**

Harmadik betűnk neve: **Gimel**, és „g” hangnak ejtjük. Számértéke: 3. Kitaláld, mi lehet a betű jelentése, ha megnézed a nyomtatott formáját? A gimel jelentése: tevé. És így néz ki az írott gimel betű:

EMBERBARÁT IDŐSEK KLUBJA

„IDŐSEK KLUB”-ja, rendezvényeire várjuk kilélek tagjait. Várjuk tagjaink szíves megjelenését és ötleteiket, melyekkel segítik a klub működését. Következő klubrendezvényt szeptember 14.-én, szerdán délelőtt 10:00 órától tartjuk a földszinti klubteremben.

**Kiadja: Nagy Fuvaros utcai Templomkörzet Budapest. 1084 Nagy Fuvaros utca 4.
 Tel: 334 27 31
 Email: nagyfuvaros@gmail.com
<https://www.facebook.com/Nagyfuvaros4>**

**Felelős kiadó: Streit Sándor
 Szerkesztő: Streit Gábor**